

Udskriftsdato: 19. december 2025

VEJ nr 10062 af 25/11/2019 (Historisk)

Vejledning om afsætning af produktion i forbindelse med kommunernes særligt tilrettelagte projekter for ledige

Ministerium: Beskæftigelsesministeriet

Journalnummer: Beskæftigelsesmin.,
Styrelsen for Arbejdsmarked og Rekruttering J.nr. 1917247

Senere ændringer til forskriften

VEJ nr 9554 af 29/06/2023

Vejledning om afsætning af produktion i forbindelse med kommunernes særligt tilrettelagte projekter for ledige

Indholdsfortegnelse

Kap. 1. Konkurrenceforvridning og særligt tilrettelagte projekter

- 1.1. Lov om en aktiv beskæftigelsesindsats
- 1.2.. Konkurrencelovgivning
- 1.3. Hvad er omfattet?
- 1.4. Hvad er støtte?
- 1.5 Hvornår er der konkurrenceforvridning?
- 1.6 Dokumentationspligt
- 1.7. Dokumentationsoplysninger m.v.
- 1.8. Kalkulationsregler

Kap. 2. Introduktion til kalkulationsreglerne

- 2.1. Hovedelementerne i kalkulationen af markedsprisen
 - 2.1.1. Materialeudgifter
 - 2.1.2. Arbejds løn
 - 2.1.3. Dækningsbidrag og dækningsgrad
- 2.2 De 3 kalkulationsskemaer
 - 2.2.1. Materialestyklister
 - 2.2.2. Tidsskema
 - 2.2.3. Hovedkalkulationsskema

Kap. 3. Gennemgang af kalkulation og prisberegning – et eksempel

3.1. Frontplade (Indkøb og forarbejdning)

3.1.1. Materialer

3.1.2. Tidsforbrug

3.1.3. Hovedkalkulationen

3.2. Samling af lampe

3.1.2. Materialer

3.2.2. Tidsforbrug

3.2.3. Hovedkalkulationsskema

Bilag 1 Hovedkalkulationsskema

Bilag 2 Materialestyklister og tidsskema

Bilag 3 Beregnede timepriser for udvalgte brancher

Indledning

Denne nye udgave af *vejledning om afsætning af produktion i forbindelse med kommunernes særligt tilrettelagte projekter for ledige* erstatter den hidtidige vejledning med samme navn (VEJ nr. 9066 af 11. januar 2005).

Vejledningen (som også kaldes kalkulationsvejledningen) svarer til den hidtidige vejledning, dog således at den er ajourført med nye lovhenvvisninger som følge af den nye lov om en aktiv beskæftigelsesindsats pr 1. januar 2020 og med opdaterede satser for *mindsteløn, minutfaktor, lønafhængige omkostninger og beregnede timepriser for udvalgte brancher*. Der vil fortsat blive udsendt en årlig orienteringsskrivelse med ajourføring af disse variable satser.

Vejledningen har til formål at understøtte, at kommunerne kan gennemføre aktive tilbud for ledige i kommunale særligt tilrettelagte projekter, uden at der opstår problemer i forhold til konkurrenceforvridning. Der tænkes på de tilfælde, hvor der skal fastsættes en markedspris, dvs. når de ledige under de kommunale projekter udføres produktion, paknings- eller montageopgaver e.l. for private firmaer.

Vejledningen blev udarbejdet i 2004 af en arbejdsgruppe bestående af KL, Amtsrådsforeningen, DA, LO, Konkurrencestyrelsen og Arbejdsmarkedsstyrelsen. Baggrunden var, at der i en række klagesager var truffet afgørelse om, at nogle kommuner havde handlet konkurrenceforvridende ved afsætning af produktionen fra projekterne. Kalkulationsmodellen i vejledningen blev baseret på Amtsrådsforeningens

dagældende vejledning til amtskommunerne om kalkulationsregler for produktionen i beskyttet beskæftigelse og samværstilbud.

Kapitel 1 omtaler kort reglerne om konkurrenceforvridning for særligt tilrettelagte projekter under lov om en aktiv beskæftigelsesindsats. Det fremgår bl.a., at produktion og afsætning af produkter i forbindelse med særligt tilrettelagte projekter ikke må være konkurrenceforvridende. Dernæst følger en generel gennemgang af forhold i konkurrencelovgivningen, som man skal være opmærksom på i forbindelse med prisfastsættelsen af produkterne, således at der ikke opstår konkurrenceforvridning.

Det fremgår, at det skal kunne dokumenteres, at projektet ikke er konkurrenceforvridende, og at prisberegningen *enten* kan ske på baggrund af en lang række oplysninger om bl.a. projektets samlede omkostninger *eller* på baggrund af de mere enkle kalkulationsregler, der omtales i vejledningens kapitel 2 og 3.

Kapitel 2 giver en introduktion til kalkulationsmodellens hovedelementer og til kalkulationsskemaerne.

Kapitel 3 indeholder en konkret gennemgang af prisberegningen i kalkulationsmodellen. Gennemgangen finder sted på baggrund af et konkret eksempel.

I *bilag 1* og *2* til vejledningen kan kalkulationsskemaerne ses, og i *bilag 3* er anført nogle beregnede timepriser for udvalgte brancher, som kan indgå i en forenklet beregning af et prisoverslag.

Kapitel 1

Konkurrenceforvridning og særligt tilrettelagte projekter

1.1. Lov om en aktiv beskæftigelsesindsats

Efter § 91, stk. 1, i lov om en aktiv beskæftigelsesindsats kan der gives tilbud om vejledning og opkvalificering bl.a. i form af særligt tilrettelagte projekter. Efter § 92 gives tilbuddet for at udvikle den lediges faglige, sociale eller sproglige kompetencer med henblik på opkvalificering til arbejdsmarkedet eller opkvalificering til at kunne påbegynde og gennemføre en erhvervskompetencegivende uddannelse.

Formålet med sådanne særligt tilrettelagte projekter må ikke i sig selv være at etablere en produktion, men at skabe tilbud som udvikler den enkelte og styrker muligheden for, at den pågældende hurtigst muligt kan få et job på almindelige vilkår eller uddannelse og på sigt varig beskæftigelse.

Det er ikke afgørende i forhold til reglerne på området, hvilken form for arbejde der udføres i projekterne, men det er vigtigt, at der er tale om tilbud, som giver de ledige lejlighed til at prøve noget, der minder om rigtigt arbejde.

Grænserne for omfang og typer af projekter ligger derfor i, at formålet med projekterne skal være at bringe de ledige tættere på arbejdsmarkedet og i, at de enkelte ledige får tilbuddet for at få afdækket eller udviklet arbejdsmarkedsrelevante kompetencer.

I forbindelse med etablering og gennemførelse af de særligt tilrettelagte projekter kan det være en god idé at inddrage det regionale arbejdsmarkedsråd, hvor arbejdsmarkedets parter er repræsenterede, som led i rådernes opgaver med at rådgive og samordne beskæftigelsesindsatsen.

Det fremgår af § 94 i lov om en aktiv beskæftigelsesindsats, at produktion og afsætning af produkter i forbindelse med særligt tilrettelagte projekter ikke må være konkurrenceforvridende. Ifølge lovens § 204, stk. 1 og 2, kan spørgsmålet om konkurrenceforvridning indbringes for Ankestyrelsens Beskæftigelsesudvalg. Klagen kan både indbringes af den, som afgørelsen vedrører, og af andre, som har en væsentlig interesse i afgørelsen. Afgørelserne fra Ankestyrelsens Beskæftigelsesudvalg kan ikke indbringes for anden administrativ myndighed.

1.2. Konkurrencelovgivningen

Det er ikke kun i forbindelse med aktiveringsprojekter o.l., at konkurrenceforvridning er forbudt. Det følger generelt af kommunalfuldmagten, der gælder for de områder, hvor der ikke er lovgivet og af de statslige budgetregler, at konkurrenceforvridende erhvervsstøtte er forbudt.

Uden for aktiveringsområdet giver konkurrenceloven mulighed for, at Konkurrencerådet kan gribe ind over for konkurrenceforvridende offentlig støtte og medvirke til, at statslige og kommunale erhvervsaktiviteter sker i lige konkurrence med det private erhvervsliv. Reglerne om konkurrenceforvridning skal sikre, at såvel offentlige som private erhvervsaktiviteter ikke modtager ulovlig, konkurrenceforvridende støtte fra det offentlige.

Nedenfor beskrives kort en række forhold omkring konkurrenceforvridende støtte, der har relevans for aktiveringsprojekter og aktiviteter. Der henvises endvidere til Konkurrencerådets analyse: Offentlige aktiviteter på kommercielle markeder fra maj 2016.

1.3. Hvad er omfattet?

Reglerne om konkurrenceforvridning skal sikre, at offentlige støtteordninger – fx aktiveringsordningerne – og anden offentlig involvering i *erhvervsaktiviteter* ikke forvrider konkurrencen.

Erhvervsaktiviteter skal forstås som en økonomisk aktivitet, der foregår på et marked for varer og tjenester. Det betyder, at en kommunes ”in-house” produktion og aktiviteter ikke er omfattet, dvs. aktiviteter, som kommunen udfører i eget regi – fx det arbejde kommunens egen gartnerafdeling udfører i kommunens parker og legepladser, som ikke foregår på et marked.

Tilsvarende er aktiveringsprojekter og -aktiviteter, der foregår i forbindelse med kommunens ”in-house” produktion ikke omfattet.

1.4. Hvad er støtte?

Støttebegrebet omfatter enhver form for hel eller delvis omkostningsdækning, der er ydet med offentlige midler. Det er altså ikke alene kontante tilskud men også indirekte støtte som fx køb eller salg på mere fordelagtige vilkår end sædvanlige markedsvilkår.

Netop problemstillingen omkring salg på mere fordelagtige vilkår end de sædvanlige markedsvilkår har været rejst i forbindelse med kommunale aktiveringsprojekter. I den forbindelse kan der dels peges på, at der med den ydelse, som de ledige modtager under deltagelse i de aktive tilbud (kontanthjælp, uddannelseshjælp e.l.), som er væsentlig lavere end mindstelønnen, er en form for direkte "løntilskud", der kan påvirke prisen.

Og dels kan der peges på den indirekte støtte i form af betaling af husleje eller gratis brug af kommunale lokaler/værksteder og maskiner, dækning af andre lokale- og personaleomkostninger, konsulentbistand, hel eller delvis dækning af materialeomkostninger m.v., der ligeledes kan påvirke prisen.

1.5. Hvornår er der konkurrenceforvridning?

Der er ikke nogen fast definition på, hvornår en aktivitet er konkurrenceforvridende, men der er især to forhold, der kan indgå i en konkret vurdering.

Det ene forhold er, om alle virksomheder på markedet har adgang til at opnå den pågældende støtte eller omkostningsdækning på samme vilkår. Hvis det ikke er tilfældet, kan konkurrencen blive forvredet mellem de virksomheder, der har adgang til støtten og de virksomheder, der ikke har. Jo bredere, mere objektiv og ikke-diskriminerende adgangen til støtte er, jo mere sandsynligt er det, at den ikke forvrider konkurrencen.

Det andet forhold er, om støtten har en reel effekt på de berørte markeder. Det kan eksempelvis være tilfældet, hvor en virksomheds produktionsomkostninger sænkes som følge af, at et kommunalt aktiveringsprojekt udfører opgaver for virksomheden til en pris, der ligger under den markedsmæssige.

1.6. Dokumentationspligt

Når der rejses spørgsmål om konkurrenceforvridning i forbindelse med et konkret aktiveringsprojekt, er det den kommune, der har etableret projektet/aktiviteten, som skal dokumentere, at der ikke er tale om konkurrenceforvridning.

Der er ikke fastsat krav til, hvordan dokumentationspligten skal opfyldes, men kommunen skal kunne sandsynliggøre, at aktiviteterne ikke er konkurrenceforvridende. I forbindelse med afsætning af produkter vil dette sige, at kommunen skal kunne dokumentere, at afsætningen sker på markedsvilkår og uden noget støtteelement.

1.7. Dokumentationsoplysninger m.v.

For at opfylde dokumentationspligten vil det i praksis som regel være nødvendigt at fremlægge regnskabsmæssige oplysninger og kalkulationer, der belyser økonomien i projektet.

Der skal fra starten laves et selvstændigt budget med en egentlig priskalkulation for projekterne, og der er en række oplysninger, som er nødvendige for at foretage en konkret vurdering af de eventuelle konkurrenceforvridende effekter:

- **Projektets samlede indtægter**
- **Projektets samlede omkostninger:**

Direkte omkostninger – direkte løn og personaleomkostninger, materialeforbrug.

Man skal være opmærksom på, at i aktiveringsprojekter vil en del af den direkte ”løn” udgøres af den ydelse, som deltagerne efter loven er berettiget til under aktiveringen, og at denne ydelse ikke er på højde med en normal løn. Denne ydelse kan i denne forbindelse opfattes som en form for ”løntilskud”, der vil være konkurrenceforvridende, hvis der ikke tages hensyn til det i prisberegningen.

Indirekte omkostninger – indirekte løn (adm. personale m.v.), husleje, el, vand, varme, administration (kontorhold m.v.), afskrivninger på maskiner og inventar osv. Ofte er det sådan, at mange af de indirekte omkostninger ”deles” med andre kommunale projekter eller aktiviteter. I de tilfælde fordeles omkostningerne forholdsmæssigt mellem de forskellige projekter og aktiviteter.

Opgørelsen af de forskellige omkostninger skal ske ud fra markedsmæssige betragtninger – fx skal der fastsættes en husleje for kommunale lokaler, der anvendes i forbindelse med produktionen. Huslejen skal fastsættes ud fra markedislejen på tilsvarende lokaler. Erfaringerne viser, at det ofte er omkring fastsættelse af markedsværdien og medtagelse af *samtlige* indirekte omkostninger, der kan opstå problemer.

▪ **Dokumentation for prisberegning (priskalkulationer)**

Hvis et aktiveringsprojekt indebærer salg af produkter eller ydelser (fx pakning af kaffekander), skal man kunne dokumentere, hvordan salgsprisen er beregnet. Priskalkulationerne skal medtage *samtlige* omkostninger og må som udgangspunkt ikke ende med en pris, der ligger under markedsprisen for de pågældende produkter eller ydelser. En priskalkulation baseret på brug af aktiverede personer, som fx modtager kontanthjælp eller aktiveringsydelse, må ikke føre til, at projektet sælger produkter eller ydelser til konkurrenceforvridende priser.

Det bør tillige overvejes, om der kan være andre forhold, som der skal tages højde for ved omkostningsopgørelsen, fx skatteforhold.

1.8. Kalkulationsregler

I stedet for ovennævnte omfattende beregninger kan kommunen anvende kalkulationsreglerne i denne vejledning ved fastsættelse af priser for produkter og ydelser, der afsættes i forbindelse med de særligt tilrettelagte aktiveringsprojekter efter lov om en aktiv beskæftigelsesindsats.

Hvis kalkulationsvejledningen anvendes, vil det som udgangspunkt blive anset som tilstrækkelig dokumentation for, at der ikke foreligger konkurrenceforvridning. Det forudsætter dog, at de omkostninger m.v., der indgår i kalkulationen, er fastsat i overensstemmelse med de principper og retningslinier, der er beskrevet (medtagelse af samtlige omkostninger, indregning af omkostninger til markedspris osv.). Dette vil kunne ske ved, at der i kalkulationen medtages det, der svarer til samtlige omkostninger, som en privat virksomhed måtte antages at have ved en tilsvarende produktion.

Kapitel 2

Introduktion til kalkulationsreglerne

Kalkulationsreglerne i denne vejledning svarer til Amdtsrådsforeningens daværende vejledning om kalkulationsregler,¹⁾ herunder de anførte dækningsgrader for udvalgte brancher, satser for mindsteløn, minut-

faktor, lønafhængige omkostninger mv. De variable satser, der indgår i kalkulationsmodellen, revideres årligt i en orienteringsskrivelse fra Styrelsen fra Arbejdsmarked og Rekruttering.

Udgangspunktet i beregningerne er det ressourceforbrug, som er gældende for private virksomheder, der udfører tilsvarende opgaver. Det drejer sig om at finde frem til den pris, som en privat virksomhed, der fremstiller et tilsvarende produkt, vil tage.

Kalkulationssystemet er et "minimumssystem" således at forstå, at de nedenfor omtalte dækningsgrader og øvrige faktorer er minimumsstørrelser. Den salgspris, man får beregnet sig frem til, bør i øvrigt sammenlignes med markedsprisen, hvor det er muligt. Den aktuelle udbuds- og efterspørgselseffekt er ikke indbygget i kalkulationssystemet.

2.1. Hovedelementerne i kalkulationen af markedspris

I kalkulationen indgår tre hovedelementer: Materialeudgifter, arbejds løn og dækningsbidrag.

2.1.1. Materialeudgifter

Materialeudgifterne omfatter udgifter til samtlige materialer, som indgår i produktionen, dvs. inkl. spild, brok, værdiforringelse af specielværktøjer samt udgifter til emballage.

2.1.2. Arbejds løn

Der tænkes her på de løn- og lønrelaterede udgifter, der er forbundet med den arbejdstid, som en øvet operatør på det almindelige arbejdsmarked vil bruge på fremstillingen af det påtænkte emne.

Afgørende er, at man finder frem til, hvor lang tid en øvet operatør bruger på fremstillingen af emnet (fx samling af en lampe e.l.), og hvilke lønudgifter der er forbundet hermed. Lønudgiften pr. eksemplar beregnes ved at gange de antal minutter, der medgår til fremstillingen, med lønudgifterne pr. minut.

Det vil ofte være nødvendigt at lave et tidsstudie på fremstilling af et vist antal eksemplarer, for at finde ud af hvor lang tid, det tager. For at komme "normtiden" så nær som muligt, kan tidsmålingerne eller tidsvurderingerne foretages af den af stedets medarbejdere, som har størst erfaringer fra erhvervslivet med den pågældende fremstillingsproces. Tidsstudiet tages med andre ord ikke på en uøvet person, som er under optræning, aktivering e.l.

Har man ikke en øvet operatør til rådighed for tidsstudiet, vil en lidt mindre øvet kunne benyttes, hvilket kræver, at det opmålte tidsforbrug justeres i forhold hertil (se "taktvurdering" i afsnit 3.1.2. og 3.2.2.).

Ved tidtagning anbefales brug af et stopur, der er delt op i 1/100 dele, dvs. 1 minut er lig 100 centiminutter.

Til det målte tidsforbrug for fremstillingen af et givet antal eksemplarer lægges en valgt tillægstid på **15 pct.** Tillægstiden er udtryk for den tid, der ligger ud over den effektive arbejdstid, som er opmålt ved tidtagningen, og som nødvendigvis indgår på en almindelig arbejdsplads, såsom diverse pauser, skift af arbejdsstilling m.v.

Lønudgiften baseres på de overenskomstmæssige aftalte lønninger på arbejdsmarkedet. Hvis arbejdet i en almindelig virksomhed bliver udført af faguddannede medarbejdere, skal brancheområdets timeløn anvendes. Dette vil sjældent være tilfældet i et særligt tilrettelagt kommunalt projekt, hvorfor man oftest vil anvende arbejdsmarkedets mindsteløn.

”DA’s lønstatistik”, som udgives årligt, viser bl.a. lønudgifter pr. time for et stort antal forskelligartede lønmodtagere. Der kan henvises til kolonnen ”Smal fortjeneste”.

Lønafhængige omkostninger

Når man har beregnet lønudgiften pr. enhed for den professionelle operatør, skal de lønafhængige omkostninger lægges til. Det er omkostninger, som er forbundet med feriegodtgørelse, søgnehelligdagsbetaling, sygeløn, ATP, arbejdsskadeforsikring m.v. Disse lønafhængige omkostninger kan beregnes som en procentdel af lønudgiften, p.t. **43 pct.** (2019).

2.1.3. Dækningsbidrag og dækningsgrad

Ud over at kalkulationen indeholder materialeforbrug, løn og lønafhængige omkostninger, evt. udgifter til emballage og fragt, skal den også indeholde et dækningsbidrag.

En privat virksomhed beregner sit dækningsbidrag som omsætningen minus de variable omkostninger til fx materialer, emballager og løn. Dækningsbidraget skal dække dels de omkostninger, der er forbundet med opretholdelsen af kapaciteten og dels et overskud for virksomheden.

Det dækningsbidrag, der skal indgå i kalkulationen af priserne for produktet i det særligt tilrettelagte projekt, skal med andre ord indeholde et beløb, der svarer til de faste omkostninger og det overskud, som en privat virksomhed i pågældende branche har. Dækningsbidraget kan beregnes på grundlag af dækningsgraden for en privat virksomhed.

Dækningsbidraget for et produkt beregnes på følgende måde²⁾ :

$$\frac{\text{Kostpris} \times \text{dækningsgrad}}{100 - \text{dækningsgrad}}$$

$$\text{Fx: } \frac{25,87 \times 40}{100 - 40} = 17,25$$

Nedenfor er anført vejledende minimumssatser for dækningsgrader for private virksomheder i udvalgte brancher.

Dækningsgrader for udvalgte brancher.³⁾	
Montage:	20-30 pct.
Konfektion og beklædningsfremstilling:	22-32 pct.
Træforarbejdning og møbelfremstilling:	24-34 pct.

Jern- og metalforarbejdning:	35-45 pct.
Rengøring:	30-40 pct.
Vinduespolering:	56-66 pct.
Adresseringsbureauer:	30-40 pct.
Bladkiosker:	11-21 pct.
Fragtvognmænd:	35-45 pct.
Marketenderier:	26-36 pct.
Pakkerier:	14-24 pct.
Væksthusgrøntsager:	25-35 pct.
Potteplanter:	22-32 pct.
Planteskoler:	25-35 pct.

³⁾ De anførte dækningsgrader er baseret på Amdtsrådsforeningens vejledning om kalkulationsregler fra 5. maj 2006.

Minutfaktoren

Et vigtigt begreb i beregningen er minutfaktoren, som udtrykker omkostningerne pr. minut. Minutfaktoren bruges til at beregne omkostningerne for det antal minutter, som det tager at fremstille det pågældende emne. For 2019 er minutfaktoren hhv. 1,99 for voksne og 1,15, såfremt der kalkuleres med ungarbejderløn.

2.2. De tre kalkulationsskemaer

Kalkulationssystemet indeholder 3 hovedskemaer, der benyttes i kalkulationseksemplet i kapitel 3.

2.2.1. Materialestyklister

På materialestyklister noteres, hvilke materialer der indkøbes til opgaven, og prisen. Materialeudgiften pr. enhed beregnes på baggrund heraf.

2.2.2. Tidsskema

Tidsskemaet har til formål at beregne den normale produktionstid for en øvet operatør på en almindelig arbejdsplads. Tiden beregnes på baggrund af tidsstudiet. De beregnede tider er således et skøn over, hvad en medarbejder i en privat virksomhed må forventes at skulle bruge for at fremstille en identisk vare under "normale" arbejdsforhold, og med de maskiner, en privat "gennemsnitsvirksomhed" råder over.

2.2.3. Hovedkalkulationsskema

Oplysningerne fra tidsskemaet og materialestyklister overføres til et hovedkalkulationsskema, hvor de sammen med dækningsbidraget indgår i beregningen af den pris, der skal tages for en enhed.

De tre skemaer kan ses i bilaget til denne vejledning. For så vidt angår skemaernes hoved skal følgende bemærkes:

- *Nr.-angivelsen* skal være fortløbende. Samme nr. anføres på samtlige skemaer og andre bilag, der er omfattet af den pågældende kalkulation.
- *Produkt*: Her beskrives produktet samt eventuelle tekniske specifikationer for det emne, kalkulationen omfatter.
- *Ordrestørrelsen*: Anføres.
- *Leveringsbetingelser*: De aftalte forhold noteres.
- *Signatur*: Ud for ”signatur” anføres personen, der udfører kalkulationen, navn eller initialer.
- *Dato*: Tidspunktet for kalkulationens udarbejdelse.

Kapitel 3

Gennemgang af kalkulation og prisberegning

- Et eksempel

Nedenstående bygger på et eksempel fra en tidligere revalideringsinstitution under det daværende Fyns Amt. Eksemplet viser kalkulation og prisfastsættelse for en lampe (en såkaldt ”ST-lampe”).

Firmaet ønsker at få leveret 4.000 færdige lamper. Leveringen skal ske efter aftale, dog med et på forhånd aftalt minimumsantal pr. måned.

Firmaet ønsker videre, at kommunens særligt tilrettelagte projekt skal fremstille frontpladerne til lamperne og indkøbe det nødvendige materiale til frontpladen i form af rustfri stålplader, der skal klippes til.

Det private firma indkøber og leverer de øvrige materialer, der skal anvendes til samling af lampen. De færdigmonterede lamper afhentes tillige af firmaet.

Foreløbigt tilbud på baggrund af skøn

arbejdet aftales med det private firma – og inden det særligt tilrettelagte kommunale projekt er i stand til at sætte nedenstående detaljerede beregninger i værk - kan det være nødvendigt at beregne et overslag på prisen. Overslaget kan beregnes på baggrund af en skønsmæssig vurdering af tidsforbruget ved fremstillingen, hvilket kræver forhåndskendskab til det pågældende arbejde på det almindelige arbejdsmarked.

Det skønsmæssige tidsforbrug for fremstillingen af et eksemplar kan ganges med en beregnet minutfaktor (omkostninger pr. minut) for løn, lønafhængige omkostninger og dækningsbidraget. Der må naturligvis over for firmaet tages forbehold for overslagsprisen.

Planlægning af den eksakte prisberegning

Hvis prisoverslaget kan accepteres af begge parter, skal den egentlige pris beregnes, som det særligt tilrettelagte kommunale projekt skal tage for at producere et eksemplar af frontpladen og for at samle et eksemplar af lampen. I dette eksempel starter kalkulationen med, at der på forhånd leveres materiale til samling af 50 lamper, således at der kan tages et tidsstudie.

Der udarbejdes følgende planer for arbejdet:

Frontpladen fremstilles ved følgende operationer:

1. Klipning af 1.000 x 1.000 mm. rustfri plade
2. Klipning af 1.000 x 130 mm. rustfri plade
3. Tapestandsning af firkantet hul 50 x 50 mm.
4. Runding af 4 hjørner

Samling af ST-lampen sker ved følgende operationer:

1. Montering af 5 glas på front med klæber
2. Montering af 2 stk. alu-skiner, 6 skruer + 2 tape
3. Montere fatning på 5 vinkler
4. Popnitte vinkler på bagdåse + label
5. Klipning af 2 ledninger + afisolere til trafo
6. Montering af 2 ledninger + 2 tape
7. Montering af ledningssæt på bagdåser, trafo + lysdæmper, muffe, 7 holdere, og etiket
8. Montering af tyll + film fjernes fra bagdåse
9. Montering af 2 skinner på front
10. Montering af 5 pærer i bagdåse + front
11. Karton foldes, lampe i, film fjernes fra front + ilægge brochure og nøgle, lukke karton + montere etiket

3.1. Frontpladen (Indkøb og forarbejdning)

3.1.1. Materialer

Materialestykklisten anvendes til at beregne prisen på de materialer, der skal indkøbes til fremstilling af frontpladen.

Det fremgår af listen, at materialet består af en rustfri stålplade, 130 mm. x 1000 mm., som vejer 1142 g., og som koster 16,50 pr. kg. Prisen for et stk. af stålpladen beregnes til 18,84 kr.

Materialestykkliste				
Materiale	Dimensioner	Mængde	Stykpris	Kostpris i alt
Rustfri stålplade	130 x 1000 mm.	1142 g	16,50 / kg.	18,84 kr./ plade
Forbrug i alt				18,84 kr.

3.1.2. Tidsforbrug

Som nævnt i kapitel 2 tages tidsstudiet på en øvet operatør under forhold, hvor produktionen er hensigtsmæssig tilrettelagt.

Tidsskema							
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)
Operation	Operationstid	Antal emner	Tid pr. emne	Takt. vurder.	Tid i alt pr. emne	Tillægstid 15%	Normtid pr. emne
Klip 1000 x 1000 mm.	750	50	15	100%	15	2	17
Klip 1000 x 130 mm.	500	50	10	100%	10	2	12
Tapestanse firkantet hul 50 x 50 mm.	6500	50	130	100%	130	20	150
Runde 4 hjørner	1500	50	30	100%	30	5	35
I alt (centiminutter)							214
Tid i alt (minutter)							2,14

Som det ses i tidsskemaet, beskrives de enkelte operationer fra operationsplanen i 1. kolonne.

I 2. kolonne noteres det samlede tidsforbrug fra tidsstudiet for hver operation. Tidsforbruget pr. emne anføres i kolonne 4. I kolonne 5 angives taktvurderingen for den pågældende operatør, som i dette tilfælde sættes til 100, idet operatørens erfaring i eksemplet skønnes at svare til en øvet operatør. Dernæst udregnes i kolonne 6 tiden i alt pr. emne. Til denne tid lægges en tillægstid på 15 pct., jf. afsnit 2.1.2., hvorefter normtiden pr. emne opgøres i kolonne 8.

Det ses, at den samlede normtid for alle 4 operationer er 214 centiminutter, der omregnes til hele minutter og centiminutter, nemlig 2,14 minutter. Dvs. det er beregnet, at det vil tage en øvet operatør samlet 2,14 minutter at producere et eksemplar af frontpladen.

3.1.3. Hovedkalkulationen

For at kalkulere og udregne prisen på fremstilling af rustfri front til lampen, skal oplysningerne fra materialestykklisten og tidsskemaet overføres til hovedkalkulationsskemaet nedenfor.

Hovedkalkulationsskema					
A	Materialer - art	Mængde	Pris	Kalkuleret	I alt
	Iflg. Materialestykkliste				
	Lev. rustfri plade	130 x 1000			
		1.142 g.	16,50 / kg.	18,84	
	Uspecificerede materialer				
	Emballage				
B	Materialeforbrug (summen af A)			18,84	

C	Spild, brok m.v. <u>5,0</u> pct. af B	0,94	
D	Specialværktøj	0	
E	Totalt materialeforbrug (B+C+D)	19,78	19,78
F	Arbejds løn	Minutter	Minut-faktor¹
	Iflg. tidsskema 1-2	0,29	1,99
	Iflg. tidsskema 3	1,50	1,99
	Iflg. tidsskema 4	0,35	1,99
G	Lønudgift (summen af F) 2,14	4,26	
H	Lønafhængige omkostninger: ² <u>43</u> pct. af G	1,83	
I	Total lønudgift		6,09
J	Fragt		0
K	Kostpris (E+I+J)		25,87
L	Dækningsgrad: <u>40</u> pct. Dækningsbidrag:		17,25
M	Kalkuleret salgspris i alt excl. moms (K+L) for _____ stk.		43,12
N	Kalkuleret salgspris pr. stk. excl. moms		
O	Opnået salgspris pr. stk. excl. moms		
P	Bemærkninger:		

¹ 12019-satsen. Minutfaktoren er omkostningerne pr. minut, jf. afsnit 2.1.3.

² 22019-satsen.

I område A overføres oplysninger fra materialestyklisen. Det fremgår, at der indregnes et spild, som i dette tilfælde vurderes til 5 % (område C).

Under A og D kan der også indregnes emballage, indkøb af specialværktøj, tilbehør (skrue, hæfteklammer, film m.v.).

I område E er det totale materialeforbrug opgjort til 19,78 kr.

I område F overføres det samlede tidsforbrug fra tidsskemaet. I eksemplet er hhv. 1.-2., 3. og 4. operation opgjort hver for sig. Tidsforbruget ganges med minutfaktoren, der er beregnet til mindstelønnen pr. minut på det pgl. område.

I område G udregnes lønudgiften (2,14 x 1,99 kr.) til 4,26 kr.

I område H udregnes de lønafhængige omkostninger (p.t. 43 pct.) til 1,83 kr.

I område I udregnes den totale lønudgift til 6,09 kr.

I område K udregnes kostprisen som summen af totale materialeforbrug og den totale lønudgift til 25,87 kr.

I område L udregnes dækningsbidraget på baggrund af dækningsgraden, som man har valgt at fastsætte til 40 pct.

$$\frac{\text{Kostpris} \times \text{dækningsgrad}}{100 - \text{dækningsgrad}}$$

$$\text{Fx: } \frac{25,87 \times 40^2}{100 - 40} = 17,25$$

Den kalkulerede pris for fronten til lampen opgøres i M til 43,12 kr.

3.2. Samling af lampe

Til samling af lampen benyttes materialestyklisen ikke, da det er forudsat i eksemplet, at den private virksomhed leverer materialerne, bortset fra frontlisten, som der er foretaget kalkulation for i det foregående.

3.2.1. Materialer

Da det er aftalt, at aftageren leverer materialerne, er der som nævnt ikke noget at kalkulere under materialestyklisen.

Materialestyklise				
Materiale	Dimensioner	Mængde	Stykpris	Kostpris i alt
Leveres af kunden		0	0	0
Forbrug i alt				0

3.2.2. Tidsforbrug

Tidsstudiet for de 50 lamper, der skal samles, er anført nedenfor.

◇

Tidsskema							
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)
Operation	Opr.tid	Antal emner	Tid pr. emne	Takt. vurd.	Tid i alt	Tillægstid 15%	Normtid pr. emne
Mont. 5 glas på front m. klæber	10000	50	200	100%	200	30	230
2 alu skinne mont. 6 skruer + 2 tape	6000	50	120	100%	120	18	138

Fatning mont. på 5 vinkler	13250	50	265	100%	265	40	305
Popnitte 5 vinkler på bagds + label	6950	50	139	100%	139	21	160
Klippe 2 ledn. + afisolere til trafo	1000	50	20	100%	20	3	23
Mont. 2 ledn. i trafo + 2 tape mont.	4500	50	90	100%	90	14	104
Mont. ledningssæt på bagdåser, trafo + lysd., muffe, 7 holdere, etiket	18500	50	370	100%	370	56	426
Mont. tulle + film fjerne fra bagdåse	4550	50	91	100%	91	14	105
Mont. 2 skinner front	2700	50	54	100%	54	8	62
5 pærer i bagdåse + front mont.	4300	50	86	100%	86	13	99
Karton foldes, lampe i, film fjernes fra front + brochure + nøgle ilægges, lukke karton + etiket mont.	7250	50	145	100%	145	22	167
Tid i alt (centiminutter)							1819
Tid i alt (minutter)							18,19

De enkelte operationer fra operationsplanen beskrives i 1. kolonne.

I 2. kolonne noteres det samlede tidsforbrug fra tidsstudiet for de enkelte operationer. Tidsforbruget pr. emne anføres i kolonne 4. I kolonne 5 angives taktvurderingen for den pågældende operatør, som også i dette tilfælde sættes til 100, idet operatørens erfaring i eksemplet skønnes at svare til en øvet operatør. Dernæst udregnes i kolonne 6 tiden i alt pr. emne. Tillægstiden på 15 pct. lægges til, hvorefter normtiden pr. emne opgøres i kolonne 8.

Den samlede normtid for alle 11 operationer er 1819 centiminutter eller 18,19 minutter. Dvs. det er beregnet, at det vil tage i alt 18,19 minutter for en øvet operatør at samle en lampe.

3.2.3. Hovedkalkulationen

Hovedkalkulationsskema					
A	Materialer - art	Mængde	Pris	Kalkuleret	I alt

	Uspecificerede materialer			
	Emballage			
B	Materialeforbrug (summen af A)			
C	Spild, brok m.v. <u>5,0</u> pct. af B			
D	Specialværktøj			
E	Totalt materialeforbrug (B+C+D)			0
F	Arbejds løn	Minutter	Minut-faktor¹	
	Iflg. tidsskema 1-4	8,33	1,99	16,58
	Iflg. tidsskema 5-8	6,58	1,99	13,09
	Iflg. tidsskema 9-11	3,28	1,99	6,53
G	Lønudgift (summen af F)		18,19	36,20
H	Lønafhængige omkostninger: ² <u>43</u> pct. af G			15,56
I	Total lønudgift			51,76
J	Fragt			0
K	Kostpris (E+I+J)			51,76
L	Dækningsgrad: <u>20</u> pct. Dækningsbidrag:			12,94
M	Kalkuleret salgspris i alt excl. moms (K+L) for _____ stk.			64,70
N	Kalkuleret salgspris pr. stk. excl. moms			
O	Opnået salgspris pr. stk. excl. moms			
P	Bemærkninger:			

¹ 2019-satsen.

² 2019-satsen.

- Der overføres 0 kr. fra materialestyklisen til område E, idet der ikke indgår indkøbte materialer i kalkulationen af pris for samling af lampen. (De indkøbte stålplader til produktion af frontpladen er medtaget i kalkulationen under 3.1.).
- I område F overføres det samlede tidsforbrug fra tidsskemaet. I eksemplet er hhv. 1.-4., 5.-8. og 9.-11. operation opgjort hver for sig. Tidsforbruget ganges med minutfaktoren, der er beregnet til mindstelønnen pr. minut.
- I område G udregnes lønudgiften (18,19 x 1,99 kr.) til 36,20 kr.
- I område H udregnes de lønafhængige omkostninger (p.t. 43 pct.) til 15,56 kr.
- I område I udregnes den totale lønudgift til kr. 51,76 kr.
- I område K udregnes kostprisen som summen af totale materialeforbrug og den totale lønudgift til 51,76 kr.
- I område L udregnes dækningsbidraget på baggrund af dækningsgraden, som man ved samling af lampen har valgt at fastsætte til 20 pct.

$$\text{Dækningsbidrag} = \frac{\text{Kostpris} \times \text{dækningsgrad}}{100 - \text{dækningsgrad}} = \frac{51,76 \times 20}{100 - 20} = 12,94$$

- Den kalkulerede pris for samling af lampen opgøres i M til 64,70 kr.

Bilag 1

Hovedkalkulationsskema med ____ bilag					
Nr.:					
Kunde:					
Produkt:					
Ordrestørrelse: Leveringstidspunkt:					
Leveringsbetingelser:					
Signatur: Dato:					
A	Materialer - art	Mængde	Pris	Kalkuleret	I alt
	Uspecificerede materialer				
	Emballage				
B	Materialeforbrug (summen af A)				
C	Spild, brok m.v. ____ pct. af B				
D	Specialværktøj				
E	Totalt materialeforbrug (B+C+D)				
F	Arbejds løn	Minutter	Minutfaktor		
	Iflg. tidsskema				
	Iflg. tidsskema				
	Iflg. tidsskema				
G	Lønudgift (summen af F)				
H	Lønafhængige omkostninger <u>X</u> pct. af G				
I	Total lønudgift				
J	Fragt				
K	Kostpris (E+I+J)				
L	Dækningsgrad: ____ pct. Dækningsbidrag:				
M	Kalkuleret salgspris i alt excl. moms (K+L) for ____ stk.				
N	Kalkuleret salgspris pr. stk. excl. moms				
O	Opnået salgspris pr. stk. excl. moms				

P	Bemærkninger:
----------	---------------

Bilag 2

Bilag til hovedkalkulationsskema

Kunde: Dato:

Varenr. og –betegn. : Ordrestørrelse:

Leveringstidspunkt: Signatur:

Leveringsbetingelser:

Materialestyklister				
Materiale	Dimensioner	Mængde	Stykpris	Kostpris i alt
Forbrug i alt				

Tidsskema							
Operation	Opr.tid	Antal emner	Tid pr. emne	Takt. vurd.	Tid i alt	Tillægs-tid	Normtid pr. emne

Tid i alt (centiminutter)							
Tid i alt (minutter)							

Bilag 3

Beregnete timepriser for udvalgte brancher

I nedenstående skema er opført dækningsgraderne og en samlet timepris for udvalgte brancher for 2019. Timepriserne består af mindsteløn eller ungarbejderløn (i skemaet forudsat som hhv. 119,65 kr./time og 68,90 kr./time), tillagt lønafhængige omkostninger på 43 pct. og dækningsbidraget.

	Dækningsgrader	Timepris Mindsteløn inkl. 43 % lønafhængige omkostninger og dækningsbidrag	Timepris Ungarbejderløn inkl. 36 % lønafhængige omkostninger og dækningsbidrag
Montage	20-30	213,87 – 244,43	123,16 – 140,75
Konfektion	22-32	219,36 – 251,62	126,32 – 144,89
Træforarbejdning	24-34	225,13 – 259,24	129,64 – 149,28
Jern og metal	35-45	263,23 – 311,09	151,58 – 179,14
Rengøring	30-40	244,43 – 285,17	140,75 – 164,21
Væksthusgrøntsager	25-35	228,13 – 263,23	131,37 – 151,58
Planteskoler	25-35	228,13 – 263,23	131,37 – 151,58
Pakkerier	14-24	198,95 – 225,13	114,57 – 129,64

Styrelsen for Arbejdsmarked og Rekruttering, den 25. november 2019

CHRISTIAN SOLGAARD

- 1) Amtsrådsforeningen havde indtil kommunalreformen i 2007 en pligt efter serviceloven til at udarbejde vejledning om kalkulationsregler for produktionen under amternes tilbud om beskyttet beskæftigelse og aktivitets- og samværstilbud. Denne vejledning blev tillige anvendt ved produktion under amternes revalideringsinstitutioner og under kriminalforsorgen. Med kommunalreformen overgik Amtsrådsforeningens vejledningspligt til KL og fremgår i dag af servicelovens § 106, stk. 2. Amtsrådsforeningens kalkulationsregler blev videreført af Arbejdsmarkedsstyrelsen i nærværende vejledning, og KL har løbende arrangeret kurser i kalkulationsreglerne.
- 2) Jf. eksemplet i afsnit 3.1.3.